

برنامه چهارم

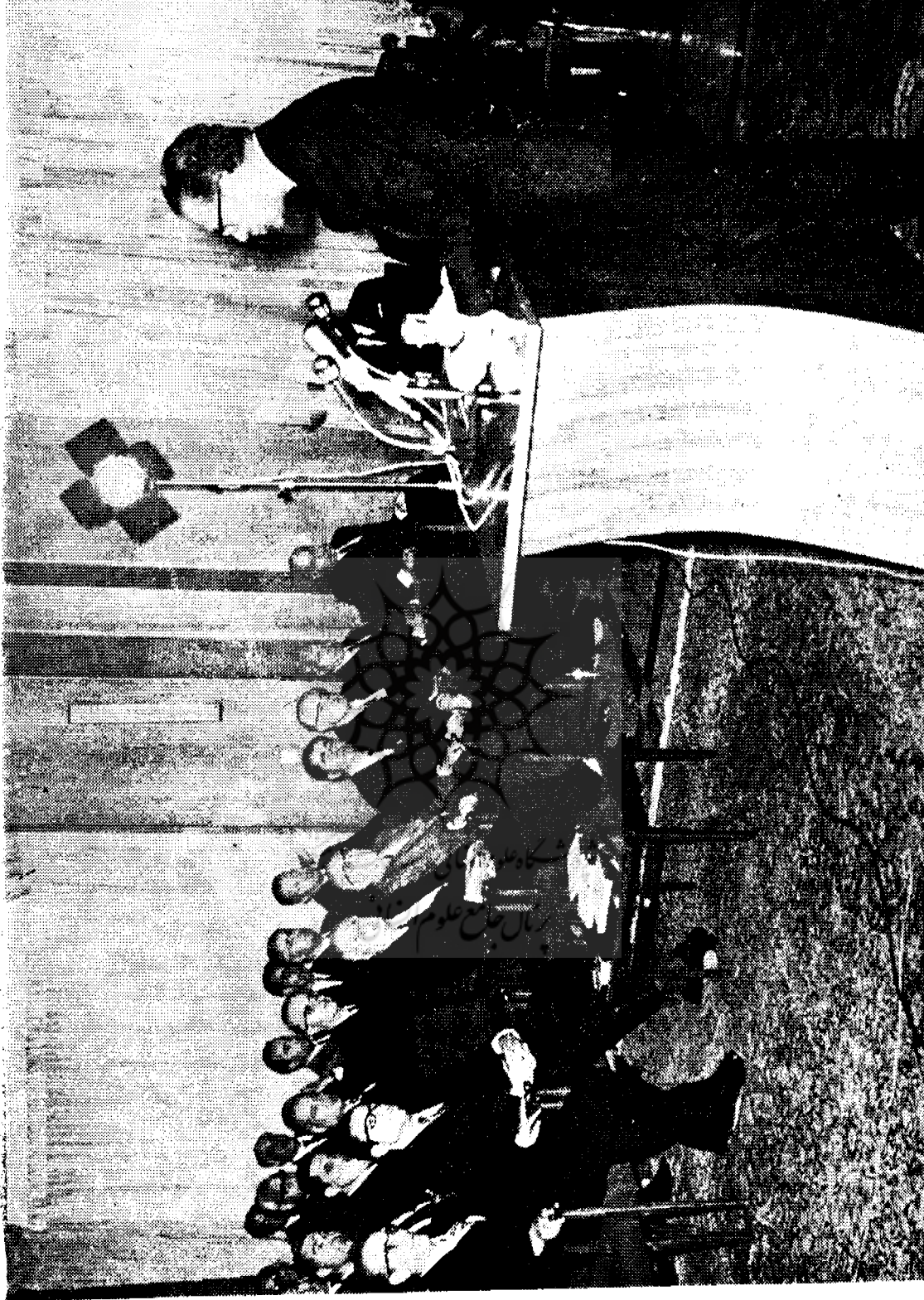
روزهفتم اردی بهشت ۱۳۴۷ در بانک ملی ایران آقای مهندس اصفیا مدیرعامل سازمان برنامه در طی سخنرانی جامعی از جریان برنامه اول و دوم و سوم مطالبی گفتند که مورد استفاده همگان واقع گشت. از آن پس در باره برنامه چهارم که آغاز شروع آن است در زمینه اقداماتی که در نظر دارند بشود توضیحاتی دادند که توجه و تأمل در آن بر همه افراد روشن بین کشور واجب می نماید. مجله ینما مناسب شمرد قسمتی از آن توضیحات را به نظر خوانندگان علاقمند برساند و اگر نظریات انتقادی و راهنمایی و توضیحی در این موارد از اهله فن بدفتر مجله واصل شود با امتنان درج خواهد شد.

میرسیم باین مطلب که این سرمایه گذاری درجه رشته هائی انجام میگیرد. عرض کردم که برنامه دوم فقط چهار رشته داشت. برنامه سوم در حدود هشت الی نه رشته داشت ولی حالا برنامه چهارم در حدود هفده رشته دارد. بکرشته های جدیدی وارد برنامه کرده ایم که در سابق اسمی از آنها نبود. از همه مهمتر موضوع عمران روستائی است. در برنامه های گذشته اگر کارهائی در روستاها شده بطور پراکنده بوده است ولی همانطور که گفته شد بعد از اینکه وضع کشاورزان مشخص شد و اصلاحات ارضی بوجود آمد باید حتماً از لحاظ مادی اجتماعی هم بوضع این روستاها رسیدگی میشد و حداقل زندگی مادی و معنوی را برایشان تأمین میگردیم. باید برایشان جاده ساحت و تاحدودی وضع دهات را از لحاظ بهداشتی و از لحاظ مسکن بهبود بخشید. بهداشت و فرهنگ باندازه کافی برایشان ایجاد کرد و به فکر تأمین آب مشروب و این قبیل چیزها برای آنها باشیم و این دفعه اولی است که چنین برنامه ای با وسعت نسبتاً زیاد برای کار روستاها پیش بینی کرده ایم.

همین طور است رفاه اجتماعی برای طبقاتی که بدلائلی از رفاه اجتماعی برخوردار نیستند برنامه هائی در نظر گرفته شده. برای جهانگردی هم باز فصل خاصی در نظر گرفته شده است زیرا کشور ما باموقعیت مناسب و وضع دلخواه و مطلوبی که دارد بخوبی میتواند تعداد زیادی جهانگرد را پذیرد و اگر وسائل و تسهیلات در این رهگذر فراهم باشد کار جلب سیاحان هم درآمدی برای کشور ایجاد میکند و هم باعث شناسائی بیشتر کشور ما به خارجیان خواهد شد. در برنامه چهارم اقداماتی در نظر گرفته شده بنده خیلی خلاصه و فشرده به آنها اشاره میکنم:

کشاورزی

از همه مهمتر بخش کشاورزی است اهمیت کشاورزی ازدو نظر است، یکی از جهت تولید و تهیه مواد مصرفی اعم از مواد مصرفی غذایی یا صنعتی است، و دیگر از نظر بهبود وضع کشاورزان و بالا رفتن سطح زندگیشان. افزایش رشدی که در این مورد در نظر گرفته شده ۵ درصد در سال است. شاید این رقم بنظر کم بیاید ولی از

نظر متخصصان نسبت به تمام ممالک دنیا رقم بزرگ و رشد قابل ملاحظه‌ای است و اگر واقماً بتوانیم به افزایش ۵ درصد محصولات کشاورزی توفیق یابیم باید، خیلی راضی باشیم و کار عمده‌ای انجام داده‌ایم.

در طول برنامه چهارم امیدوار هستیم که ۴۰۰ هزار هکتار زمین جدید زیر کشت برود و کشت در حدود ۵۰۰ هزار هکتار زمین هم بهبود پیدا بکند و این رقم بسیار بزرگی است. با توجه باینکه در این نوع کار کشاورزی هنوز مناسبانه تجربه کافی نداریم اگر بتوانیم از سرمایه و تکنیک خارجی استفاده کنیم به توفیق بزرگی نائل شده‌ایم و بهر حال باید سعی شود که زمینهای خود را با استفاده از همه عوامل موجود تحت کشت در آوریم.

مطلب دیگری که باید عرض کنم موضوع معادن است. در گذشته کار زیادی

در مورد معادن انجام نگرفته و این امر علل متعددی داشته یکی اینکه

معادن اکتشاف حجم بعمل نیامده دیگر اینکه کار اکتشاف کاریست پرخرج و فقط سرمایه‌گذارهای بزرگ و یا دولتها میتوانند از عمده چنین کارهایی برآیند. سرمایه‌گذاران ایرانی با وجودی که در این راه زحمات زیادی کشیده‌اند ولی استطاعت کافی در این راه نداشته‌اند و بطور کلی نمیتوانستند چنین ریسکی را قبول کنند. باین جهت است که مصمم هستیم در برنامه چهارم اکتشافات وسیعی به شیوه امروزی با سرمایه‌گذارهای بزرگ در مملکت انجام بدهیم تا ذخائر کشور را خوب بشناسیم و بخصوص در بعضی رشته‌ها مثل معادن مس که مسلم شده است ذخایر احتمالی داریم از هیچ کوششی فروگذار نکنیم و امیدواری هست که در آخر برنامه چهارم بتوانیم یک مقداری از صادرات خودمان را بصورت مس تأمین بکنیم. البته بنده صحبت از معادن آهن و زغال نمیکنم که الان دارد با مقیاس بیشتری روی آن کار میشود و مربوط به صنعت ذوب آهن میشود.

یکی از کارهای اساسی و زیربنائی برای تحولات صنعتی و کشاورزی

برق و اجتماعی موضوع برق است. تا اوائل برنامه سوم برق بصورت خیلی

منفرد در شهرها وجود داشت بعضی محلها هم برای خودشان برقهائی داشتند و این عمل از نظر اقتصادی بکلی غلط بود. از اواسط برنامه سوم برنامه‌های برق چه از نظر تولید و چه از نظر توزیع با شکل جدیدی وارد عمل شد و میبینیم که کم کم نتیجه‌اش مثلاً در خود همین تهران بخوبی ظاهر شده است.

این برنامه بخصوص از لحاظ صنعتی ادامه خواهد داشت و فکر میکنم در آخر برنامه چهارم با هماهنگی کردن برنامه‌های برق صنعتی، واحد‌های صنعتی جدیدی که تشکیل میشوند احتیاج به سرمایه‌گذارهای نسبتاً زیادی برای قوه محرکه نداشته باشند و از برقهائی صنعتی شبکه کشور استفاده بکنند.

از لحاظ کمی الان میزان تولید برق ۴۵ میلیارد کیلووات ساعت در سال است. این رقم در آخر برنامه به بیش از ۱۲ میلیارد کیلووات ساعت در سال خواهد رسید. هم‌چنین از لحاظ سرانه الان مصرف هر فردی در ایران ۱۷۵ کیلووات ساعت است که به ۴۰۰ کیلووات ساعت سرانه خواهد رسید.

نفت : راجع به نفت چیزی عرض نمیکنم که آنهم تولیدش مطابق معمول با همین آهنک بالامیروود و میزان رشد سالیانه تولید نفت خام نیز ۱۵ درصد پیش بینی شده است .

راه : در سایر قسمتهای زیر بنائی مثل راه - راه آهن - بنادر - فرودگاهها برنامه ما ادامه کارهای گذشته است. در برنامه چهارم نزدیک به ۵ هزار کیلو متر راه جدید درجه يك شروع بساختمان میشود و در حدود ۵ هزار کیلومتر از راههای موجود هم یا تجدید اسفالت میشود یا تعمیر میشود و بصورت راههای اساسی درمی آید و ۱۲ هزار کیلومتر هم راه فرعی ساخته خواهد شد. این کاربرد نبال برنامه سوم است که در جهت اتصال مناطق کشاورزی روستاها بچادهای اصلی یا شهرها انجام میگردد .

بنادر : ظرفیت بندرمان نیز با توسعه بنادر موجود ایجاد و چند بندر جدید از ۴ میلیون تن امروزی به ۷ میلیون تن در آخر برنامه چهارم خواهد رسید .

فرودگاه : در برنامه چهارم علاوه بر تکمیل ۱۰ الی ۱۲ فرودگاه که در دست اقدام است ۶ فرودگاه دیگر هم ساخته خواهد شد که از جمله دو فرودگاه بزرگ بین المللی تهران و اصفهان است . راجع به تهران لازم بتذکر است که با آمدن هواپیماهای جدید بازار در ظرف سه سال آینده بهیچوجه فرودگاه فعلی تهران معجز نیست و اگر واقعاً بفکر ساختن چنین فرودگاهی نباشیم ممکن است که تهران چنین موقعیتی را که الان از نظر هواپیمائی و مرکزیت دارد از دست بدهد. با توجه باین جهات است که طرح بزرگی برای فرودگاه بین المللی تهران و اصفهان در نظر گرفته شده .

مخابرات : در زمینه مخابرات به پیشرفتهای بزرگی نائل خواهیم شد برای اینکه تمام کارهای مقدماتی در نامه سوم انجام گرفته، از همه مهمتر تکمیل شبکه مخابراتی کشور است خواه بصورت ارتباط میکروی یا بصورت تلگراف و ازدیاد تلفن . میزان تلفن در حدود ۱۲۰ درصد در ظرف برنامه چهارم افزایش خواهد یافت باضافه اینکه ارتباط بین شهرها هم بوسیله میکروی باسانی برقرار خواهد شد .

خانه سازی : در زمینه خانه سازی در طول برنامه چهارم در حدود نزدیک به ۲۷۰ هزار خانه و مسکن ساخته میشود که قسمت عمده این کار را بخش خصوصی تقبل خواهد کرد ولی دولت هم از طریق کمک ب سرمایه بانک رهنی یا ساختن منازل در بعضی نقاط دور افتاده و ایجاد منازل سازمانی در این راه اقدام خواهد کرد .